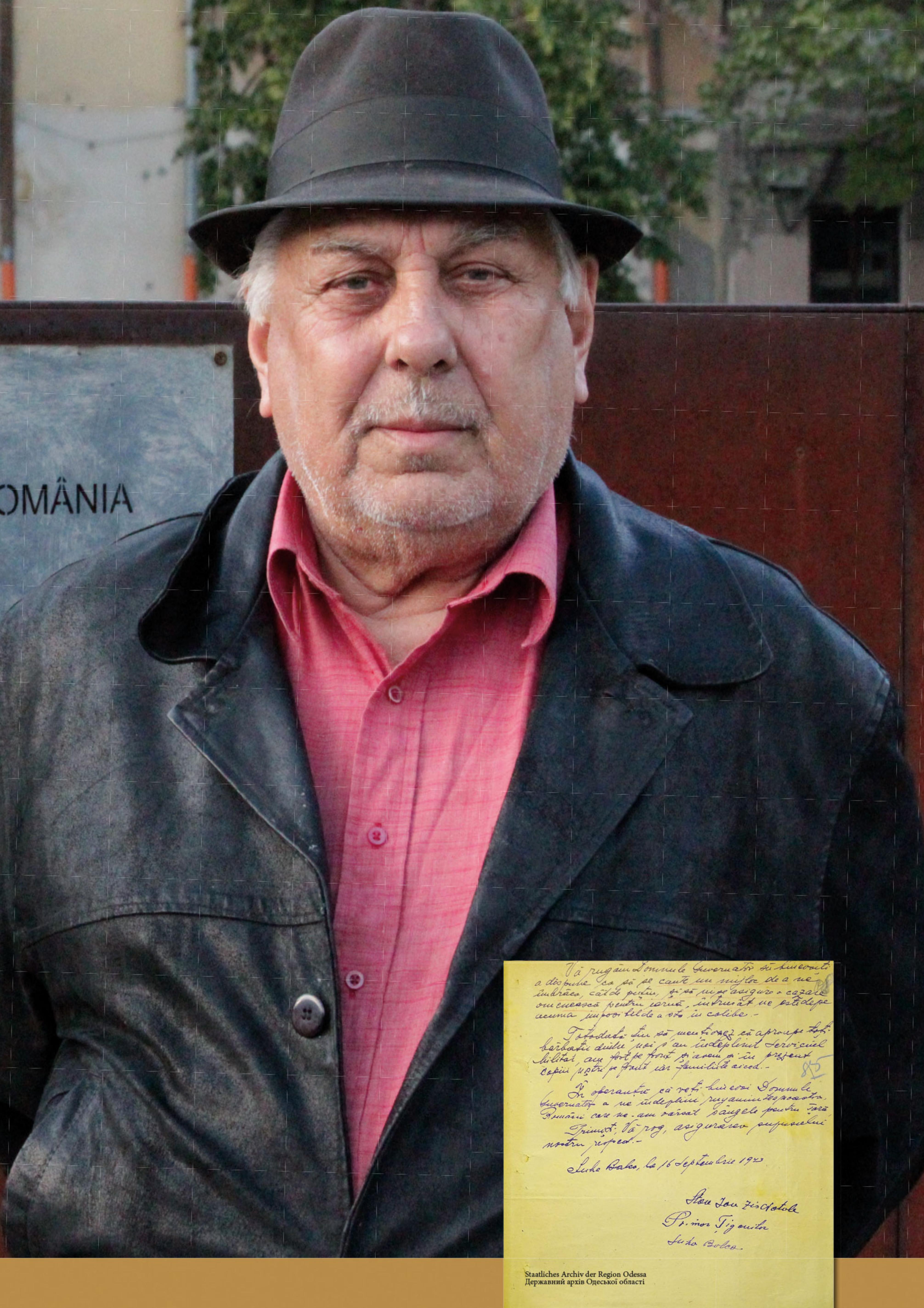

Костянтин Брэйла

Бухарест * 1931

GUVERNUL ROMÂNIEI

MEMORIALUL VICTIMELOR HOLOCAUSTULUI DIN ROMÂNIA

AUTOR PETER JACOBI

8 OCTOMBRIE 2009

GOVERNMENT OF ROMANIA

MEMORIAL TO THE VICTIMS OF THE HOLOCAUST IN ROMANIA

AUTHOR PETER JACOBI

8 OCTOBER 2009

ממשלה רומנית

ד' לזכרנות השואה ברומניה

Peter Jacobi: אמן

2009 8 אוקטובר

«Доброти більше не існувало. Ніхто не поводився по-людськи»

11 вересня 1942 року о шостій ранку прийшли жандарми. Примусом і погрозами нас посадили до вантажівки, вивезли на край міста та закрили у покинутому сараї. Звідти у вагонах для худоби ми вирушили до Трансністру. Ми нічого не взяли з собою окрім того, що змогли нести в руках: куртку, пару чобіт, туфлі або казанок. Нам обіцяли житло, худобу і землю.

Нас було шестеро дітей, батько, маті, бабуся і дві її дочки. Я ходив тоді в четвертий клас. Мій батько був ковалем по латуні. Він робив зброю і лагодив її, він робив ключі для замків, люстри для церков. Ми жили в місті Олександрия, де у нас було два будинки. Ми платили податки.

Тепер ми повинні були допомагати в збиренні врожаю. Я мусив перетягти причепи для трактора і гужові вози картоплею, кукурудзою і пшеницею. Спочатку ми жили в корівниках. Без ліжок, без світла, без тепла. Ми збирали перекотиполе, щоб спалити його і трохи зігрітися.

Ми були майже голі, в моторошний холод, не було ніякої можливості зігрітися, і від її, яка у нас була, ми хворіли і помирали. Уже в перші тижні після нашої депортації моя маті, моя сестра, мій молодший брат, мій дідусь, моя бабуся і мій дядько померли. Вони померли впродовж одного місяця.

У нас було кілька сотень грамів борошна на день, але воно було не чисте, з колоссям. Влітку в казанку постійно готували кашу з борошна грубого помолу. Кукурудзу дробили, потім варили, в казанок наливали два або три літри олії, все це добре розмішували, і кожен отримував один опононик. На людину один опононик цієї каші. І це при тому, що ми повинні були працювати на полі. Хто наїдався, той наїдався, хто ні...

Взимку нас забрали і привезли на Буг. Там вони вигнали половину українців з їхніх будинків і заштовхали туди нас. Але навіть там ми дуже погано жили. У нас не було ніякої допомоги.

Ми їшли ті, що ми могли знайти. Картоплю, яку залишили після збирання врожаю на полі. Вона була трохи замороженою, але якщо комусь погано, то і вона підійде. Ми її варили і їли. Іноді українські рибалки залишали невелику рибу на березі, ми її підбирали.

У лютому 1943 року спалахнула епідемія висипного тифу. Кожен вечір захворювали 10–20 осіб і вмирали. Тому що у нас не було води. Ми мусили пройти довгий шлях, щоб знайти воду і щось зварити, оскільки вода з Бугу була дуже солона. ЇЇ не можна було використовувати для випічки хліба, не кажучи вже про споживання в чистому вигляді.

Німці теж були дуже небезпечні. Коли ми підходили до них близько, вони одразу починали стріляти з автоматів. Скількох вони застрелили! Багато рівнів були застрелені. Також багато євреїв. Євреїв ставили до виритих росіянами окопів і розстрілювали з кулемета.

Доброти більше не існувало. Ніхто не поводився по-людськи.

Молоді люди з Константином Брэйлом біля пам'ятника жертвам Голокосту в Бухаресті

Молодые люди с Константином Брэйлом у памятника жертвам Холокоста в Бухаресте

З листа Йона Стана, званого Натале, старости ромів на фермі Суха Балка, губернатору Трансністру, від 16 вересня 1943 р.:

«Просимо Вас, пане губернатор, бути добрим і постановити, аби найшіші можливість принаймні трохи вдягнути нас і на зимовий період дати нам людське житло, тому що життя в бараках для нас стало неможливим.

Я хотів би також відзначити, що майже всі люди завершили військову службу, були на фронти, і на даний момент на фронти знаходяться наші діти, в

тот час як їхні сім'ї тут».

Із письма Йона Стана, званого Натале, старости ромів на фермі Суха Балка, губернатору Трансністру, від 16 вересня 1943 р.:

«Просимімо Вас, пане губернатор, бути добрим і постановити, аби найшіші можливість принаймні трохи вдягнути нас і на зимовий період дати нам людське житло, тому що життя в бараках для нас стало неможливим.

Я хотів би також відзначити, що майже всі люди завершили військову службу, були на фронти, і на даний момент на фронти знаходяться наші діти, в

тот час як їхні сім'ї тут».

«Доброты больше не существовало. Никто не вел себя по-человечески»

11 вересня 1942 року в шість утра пришли жандарми. Угрозами і силой нас посадили в грузовики і закрили на краю міста в заброшеному сараї. Оттуда в вагонах для скота ми отправились в Трансністрию. Ми не могли ничего взять с собою кроме того, что могли унести в руках: куртку, пару сапог, туфлі або котелок. Нам обещали жилье, скот и землю.

Нас було шестеро дітей, отець, маті, бабушка і две її дочери. Я ходив тоді в четвертий клас. Мой отець був кузнецом по латуні. Он делал оружие и чинил его, делал ключи для замков, люстры для церквей. Ми жили в місті Олександрия, де у нас було два дома. Ми платили налоги.

Теперь мы должны были помогать в уборке урожая. Я должен был грузить на тракторные прицепы и гужевые повозки картошку, кукурузу и пшеницу. Вначале мы жили в коровниках. Без кроватей, без света, без тепла. Мы собирали перекати-поле, чтобы сжечь его и немного согреться.

Мы были почти голые, в жуткий холод не было никакой возможности согреться, а от еды, которая у нас была, мы болели и умирали. Уже в первые недели после депортации моя маті, моя сестра, мой младший брат, мой дедушка, моя бабушка и мой дядя умерли. Они скончались за один месяц.

У нас было несколько сот граммов муки на день, но она не была чистой, с колоссями. Летом в казанке постоянно готовили кашу из муки грубого помола. Кукурузу дробили, потом варили, в котелок наливали два или три литра масла, все это хорошо размешивали, и каждый получал один половник. На одного человека один половник этой каши. И это притом, что мы должны были работать в поле. Кто то наедался, тот наедался, кто нет...

Зимой нас перевезли на Буг. Там они выгнали половину украинцев из их домов и затолкали туда нас. Но даже там мы очень плохо жили. Мы вообще не имели никакой помощи.

Мы ели то, что сами могли найти. Картофель, остававшийся на поле после уборки урожая. Он был, правда, немножко подмерзшим, но если кому-то плохо, то и он годился. Мы его варили и ели. Иногда украинские рыбаки оставляли мелкую рыбу на берегу, мы ее подбирали.

В феврале 1943 года вспыхнула эпидемия сыпного тифа. Каждый вечер заболевали 10–20 душ и умирали. Потому что у нас не было воды. Мы должны были проделать долгий путь, чтобы найти воду и что-то сварить, поскольку вода из Буга была очень соленая, её нельзя было использовать, ни чтобы печь хлеб, вообще ни для чего.

Немцы тоже были очень опасны. Когда мы подходили к ним близко, они сразу стреляли из автоматов. Скольких они застрелили! Многих цыган застрелили. Так же и многих евреев. Евреев ставили к вырытым русскими окопам и расстреливали из пулемета.

Доброты больше не существовало. Никто не вел себя по-человечески.

